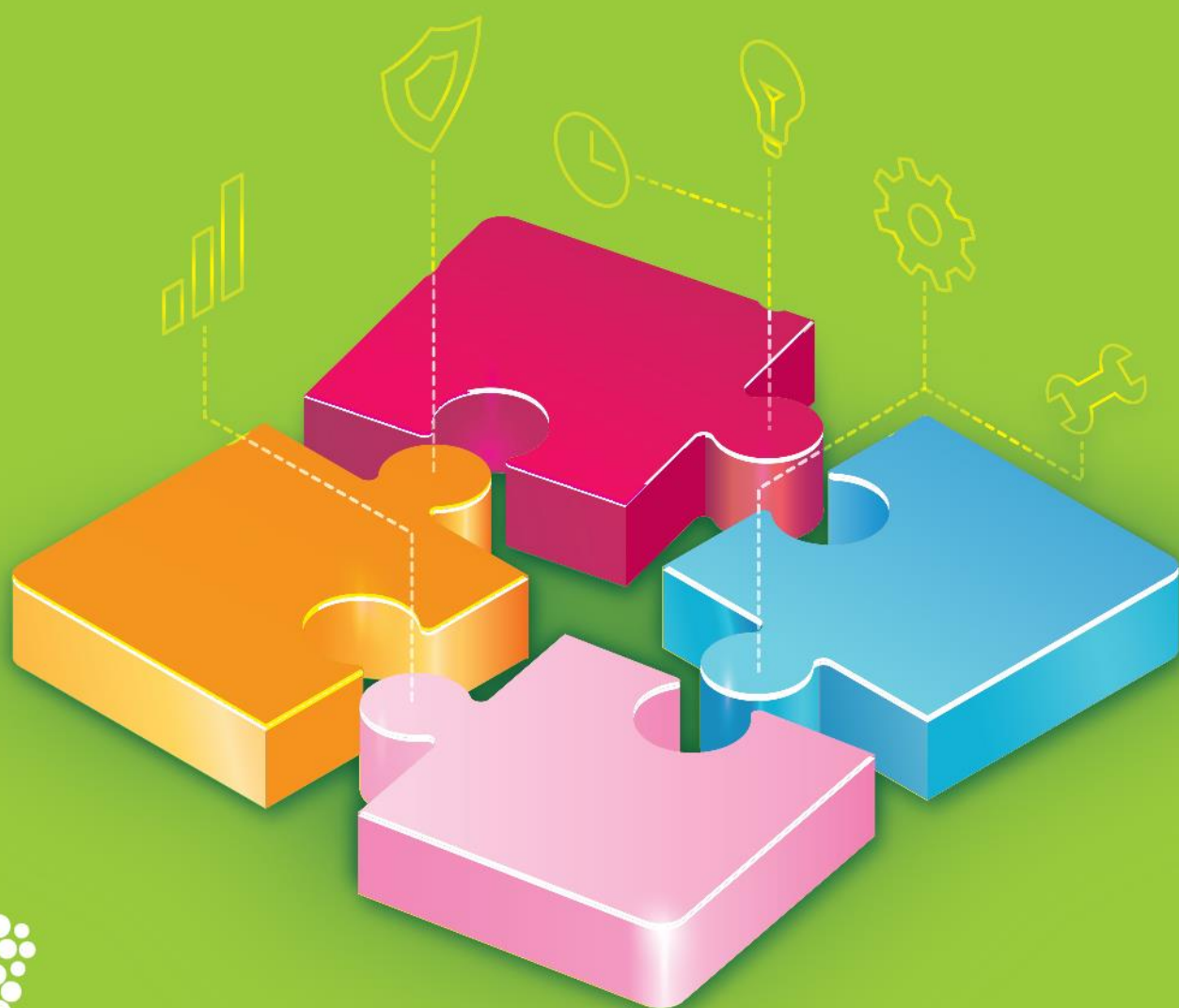

Raport z badania ewaluacyjnego ex-ante

projektu dokumentu pn. „Strategia rozwoju ponadlokalnego
Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”

WYKONAWCY:

Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko Ostrowska

Ewa Milewska - Dyrektor Biura

Ewa Woźniak - Specjalista Koordynator ZIT

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Kalisz, czerwiec 2023 r.

Spis treści

I.	WPROWADZENIE	4
II.	Założenia i cele badania.....	6
III.	Kryteria ewaluacji.....	9
	Ocena trafności.....	10
	Ocena przewidywanej skuteczności.....	18
	Ocena przewidywanej efektywności.....	21
	Spójność projektu Strategii.....	22
	Spójność wewnętrzna.....	22
	Spójność zewnętrzna.....	24
IV.	Wnioski i rekomendacje.....	35

I. WPROWADZENIE.

Strategie rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek terytorialnych są współcześnie bardzo popularnym i często wykorzystywanym narzędziem gospodarowania lokalnymi zasobami w celu podnoszenia poziomu życia i stymulowania rozwoju lokalnego. Parysek (1997, s. 129) definiuje Strategię jako „zarysowanie drogi przejścia od stanu istniejącego do stanu docelowego z wyborem określonych priorytetów i własnym, kreatywnym udziałem”. Z kolei zdaniem Stępnia i Potoczka (2008, s. 90) strategia to „ogólny program zamierzeń, kierunków działań i decyzji podejmowanych w otoczeniu społecznym, stanowiący jakościową koncepcję przyszłości, zbiór celów, zadań oraz głównych przedsięwzięć organizacyjnych realizowanych przy wykorzystaniu posiadanych zasobów materialnych i ludzkich”.

Istotą Strategii rozwoju jest szczegółowa diagnoza wybranego obszaru ograniczonego granicami administracyjnymi w zakresie uwarunkowań i czynników rozwoju: przyrodniczych, społecznych i gospodarczych, a następnie wskazanie najbardziej pożądanych kierunków rozwoju jednostki (por. Parysek 1997, s. 129-130; Churski 2008; Kołsut, Dyba 2014; Kołsut 2018).

Ewaluacja i diagnoza są kluczowymi etapami w procesie przygotowania Strategii rozwoju ponadlokalnego. Diagnozowanie polega na kompleksowej ocenie ponadlokalnych zasobów rozwojowych, które docelowo prowadzą do wypracowania wizji, celów i kierunków działań na przyszłość. Jest także na ogół wstępnym etapem do wypracowania rozwiązań strategicznych. Diagnozowanie obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego polega na „opisie stanu w intencji jego zmiany” (Dutkowski 2004: 15). Celem diagnozy jest opisanie problemów i potencjałów rozwojowych w celu takiej ich zmiany, która przyniesie wzrost poziomu życia i zaspokojenia potrzeb społecznych. Z kolei zakres prac diagnostycznych powinien odpowiadać zadaniom, które są lub mogą stać się przedmiotem współdziałania pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (dalej: AKO) oraz tym zagadnieniom, które określają pozycję konkurencyjną AKO w strukturze terytorialnej kraju.

W przypadku opracowywania diagnozy dla potrzeb dokumentów strategicznych stanowiących aktualizację lub kontynuację wcześniej realizowanych strategii rozwoju należy ją poprzedzić ewaluacją sposobu i zakresu ich realizacji. „Ewaluacja rozwojowa” (developmental evaluation, DE) wspiera „rozwój” innowacyjnych interwencji, aby ukierunkować ich dostosowanie do wyłaniających się i dynamicznie zmieniających się realiów złożonego otoczenia. Ewaluacja rozwojowa jest „skoncentrowana na wykorzystaniu” (utilization-focused) w tym sensie, że skupia się na określonym, zamierzonym użyciu – rozwoju – na rzecz konkretnych przewidywanych użytkowników (Patton, 2011). Zgodnie z procesem planowania strategicznego opracowanie nowej Strategii powinno być poprzedzone ewaluacją realizacji założeń jej poprzedniej wersji oraz diagnozą stanu, które powinny stanowić podstawę dla koncentracji merytorycznej i przestrzennej planowanej dalszej interwencji, zgodnie z podejściem opartym na faktach (evidence-based policy) (Saltelli, Giampietro, 2017).

W związku z tym, przeprowadzona została ewaluacja „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej” (2016), której głównym celem była ocena stanu poszczególnych elementów składowych dokumentu oraz sposobu i stopnia, w jakim prowadzone w ramach realizacji Strategii działania przełożyły się na osiągnięcie zakładanych celów postępu rzeczowego i finansowego. Efektem przeprowadzonego postępowania badawczego była analiza i ocena realizacji postępu rzeczowego i finansowego w kontekście wyzwań rozwojowych gmin

i powiatów powiązanych funkcjonalnie z Kaliszem i Ostrowem Wielkopolskim, a wchodzących w skład Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (dalej: SAKO). Zakres przedmiotowy badania obejmował Strategię ZIT AKO ze szczególnym uwzględnieniem paradygmatu postępu rzeczowego i finansowego realizacji założeń tego dokumentu, przy wykorzystaniu paradygmatu teoretycznego jakim jest ewaluacja wspierana teorią. Z kolei zakres podmiotowy badania obejmował jednostki samorządu terytorialnego tworzące SAKO, stanowiące główny podmiot odpowiedzialny za realizację analizowanej Strategii.

Wyniki przeprowadzonej analizy potwierdziły prawidłowość podstaw prawnych i sposobu opracowania ocenianej Strategii. Została ona przygotowana, zgodnie z zasadą programowania, w pełnym powiązaniu z założeniami innych dokumentów strategiczno-programowych obowiązujących na różnych poziomach przestrzennych systemu planowania. Podstawą programowania interwencji rozwojowej jest właściwie przeprowadzona diagnoza stanu, gwarantująca spełnienie warunku planowania działań w oparciu o dowody (evidence base-policy). Wizja, cele, priorytety i działania Strategii nie budzą zastrzeżeń. System wdrażania został oceniony jako dobrze zaplanowany i właściwie funkcjonujący. Deficyty w zakresie przedstawienia założeń zaplanowanej logiki interwencji mają charakter obiektywny i w toku badania zostały zweryfikowane pozytywnie. Realizowana w oparciu o ocenianą Strategię interwencja jest zgodna z teorią interwencji wynikającą z przyjętych założeń przyczynowo-skutkowych oraz prawidłowości wynikających ze współczesnych koncepcji wyjaśniających procesy rozwoju społeczno-gospodarczego w podejściu zorientowanym terytorialnie (place-based policy). Stan wdrażania pozwala stwierdzić, że skutecznie i efektywnie zrealizowano zaplanowaną interwencję, a wartość osiągniętych wskaźników wielokrotnie przekracza wartości zaplanowane w założeniach Strategii. Przedstawione w przedmiotowym opracowaniu przykłady dobrych praktyk w postaci najlepszych projektów realizowanych w poszczególnych priorytetach pozwalają pozytywnie ocenić użyteczność i trwałość Strategii ZIT AKO w dłuższej perspektywie czasowej.

Dotychczas uzyskane doświadczenia wskazują jednoznacznie na potrzebę kontynuacji interwencji dedykowanej obszarowi funkcjonalnemu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. Jej przygotowaniu, a następnie realizacji, główna rola powinna przypadać Biurze SAKO, które co należy podkreślić, nie zostało zainicjowane jedynie w związku z uruchomieniem nowego narzędzia unijnej polityki spójności, ale bazuje na doświadczeniach współpracy JST zadeklarowanej podpisanymi w 2008 i 2015 roku Porozumieniami.

W dalszych działaniach w tym zakresie należy wykorzystać wnioski i rekomendacje wynikające z przeprowadzonej ewaluacji Strategii ZIT AKO, które odnoszą się zarówno do etapu programowania interwencji, jak i jej realizacji, włączając w to zasady i sposób funkcjonowania systemu zarządzania.

Podsumowaniem przeprowadzonej ewaluacji są rekomendacje pozwalające ukierunkować zakres i strukturę diagnozy pogłębionej zmierzającej do identyfikacji uwarunkowań rozwojowych w układzie kluczowych kategorii zadań Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. Pozwoli to na uwzględnienie doświadczeń wynikających z wdrażania poprzedniego dokumentu strategicznego do programowania priorytetowych działań strategicznych w ramach projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”. Wyniki przeprowadzonych badań ewaluacyjnych i diagnostycznych pozwolą zidentyfikować katalog zadań, które powinny stać się przedmiotem priorytetowych działań strategicznych w przyszłej Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

II. Założenia i cele badania.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju - art. 10a ust. 2, wskazuje konieczność przeprowadzenia przez podmiot opracowujący projekt Strategii rozwoju uprzednią ewaluację ex-ante. Ewaluacja ta powinna dotyczyć trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii rozwoju - przed jej przyjęciem.

Ewaluację definiuje się jako: „(...) *badanie społeczno-ekonomiczne realizowane w celu oceny jakości i efektów prowadzonych działań. Ocena taka dokonywana jest w oparciu o odpowiednie kryteria. Najczęściej stosowanymi kryteriami w procesie ewaluacji są: skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność. W celu przeprowadzenia oceny ewaluacja posługuje się odpowiednio dobranymi metodami badań społecznych i ekonomicznych. Istotną cechą ewaluacji jest jej użytkowy charakter. Głównym celem badania ewaluacyjnego nie jest bowiem jedynie zwiększanie zasobu wiedzy teoretycznej, ale przede wszystkim poprawianie jakości wdrażanych interwencji*”.

Głównym celem badania ex-ante była kompleksowa ocena projektu „**Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku**” (dalej: Strategia). Ponadto, celem poddania projektu Strategii rozwoju ewaluacji jest sprawdzenie/podniesienie jakości Strategii, a przez to także jakości zarządzania strategicznego rozwojem Obszaru Funkcjonalnego AKO. W końcowym efekcie powinno się to przełożyć na poprawę jakości życia mieszkańców, poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego i stanu środowiska. Z kolei strategicznym pytaniem, na jakie odpowiada ewaluacja Strategii, jest w tym przypadku pytanie: jak Strategia wpłynie na sytuację obszaru AKO?

Niniejsze opracowanie jest ewaluacją ex-ante, tzn. przed rozpoczęciem realizacji interwencji przewidzianej w projekcie „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” oraz przed jej przyjęciem i służy przede wszystkim ocenie, czy zaprojektowana interwencja jest realna do osiągnięcia i czy odpowiada na potrzeby interesariuszy?

Ocena projektu Strategii została przeprowadzona w sposób wewnętrzny, tj. przez pracowników Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska od początku uczestniczących w procesie opracowania Strategii oraz dokonano jej w oparciu o 4 jasno sprecyzowane kryteria, tj.: trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności, a także o kryteria spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu. Dla każdego z kryteriów sformułowano co najmniej jedno pytanie badawcze. I tak, kryteria oceny przedstawiają się następująco:

- **trafność** – w ramach kryterium należy dokonać analizy adekwatności celów Strategii względem zidentyfikowanych problemów i wyzwań społeczno-gospodarczych, czy wypracowane w projekcie Strategii wizje, cele strategiczne, cele szczegółowe i główne kierunki działań odpowiadają zidentyfikowanym w diagnozie wyzwaniom i potencjałom?;
- **przewidywana efektywność** – dokonanie analizy, czy realne do osiągnięcia cele uzasadniają poniesienie przewidywanych nakładów oraz zakładane efekty można osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów i niższych nakładów?;
- **przewidywana skuteczność** – ocena tego, czy działania zostały prawidłowo dobrane pod kątem osiągnięcia wyznaczonych celów, a zakładane zasoby i przyjęty system wdrażania dają szansę na osiągnięcie mierzalnych celów, czy wypracowany w projekcie Strategii system jej realizacji umożliwi osiągnięcie zakładanych celów?;
- **spójność (wewnętrzna i zewnętrzna)** – należy przeprowadzić analizę dokumentacji (projektu Strategii i dokumentów strategicznych wyższego rzędu) polegającą na zbadaniu, ocenie, czy zachowano właściwą logikę powiązań pomiędzy celami a zaplanowanymi w niej kierunkami

działań oraz czy między innymi założenia i cele projektu Strategii są spójne z kluczowymi politykami i strategiami na poziomie krajowym i regionalnym?.

Prace nad projektem Strategii Biuro Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (dalej: Biuro) rozpoczęło się w 2021 roku, wówczas przystąpiono do prac przygotowawczych i analitycznych. Proces opracowania dokumentu został również przeprowadzony na podstawie uchwały Nr TO/13/2022 Rady Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej z dnia 5 sierpnia 2022 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” dla Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, w tym trybu jej konsultacji – ze zmianami. Opracowanie głównych założeń dokumentu odbywało się zgodnie z przepisami i wymaganiami zawartymi w:

- ustawie o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023, poz. 40 ze zm.);
- ustawie o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2022, poz. 1526 ze zm.);
- ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2023, poz. 1259 ze zm.)

oraz w oparciu o Poradniki przygotowane na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn. „Strategia rozwoju gminy - krok po kroku” oraz „Strategia rozwoju ponadlokalnego”.

Wewnętrznej ewaluacji ex-ante poddano przebiegu procesu tworzenia dokumentu, ale także analizę jego poprawności, trafności, spodziewanej efektywności, skuteczności i spójności. Forma ta polegała na krytycznym przyjrzeniu się dokumentowi, zastosowanym metodom i wypracowanym rozwiązaniom. Ostatecznie umożliwiła wypracowanie stanowiska, że zarówno projekt Strategii, jak i cały proces jego opracowywania przeprowadzono w sposób rzetelny i prawidłowy. Horyzont czasowy dokumentu – rok 2030 jest odpowiedni i realny do osiągnięcia założonych celów.

Przeprowadzono ocenę przebiegu procesu powstawania zarówno diagnozy strategicznej – sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej AKO na potrzeby projektu Strategii, jak i samej Strategii. Szczegółowo odniesiono się do struktury i zawartości ocenianego dokumentu na podstawie wskazanych powyżej kryteriów oceny. Dotyczyło to przede wszystkim oceny powiązań strategicznych pomiędzy problemami, potencjałami i wyzwaniem, a wypracowaną wizją rozwoju – będącą celem głównym, celami strategicznymi i szczegółowymi oraz głównymi kierunkami działań. Sprawdzono także system zakładanych wskaźników docelowych produktów i rezultatów poszczególnych celów tematycznych projektu Strategii, oceniono możliwość realizacji przedsięwzięć i ewentualnych ryzyk we wdrażaniu dokumentu, jak również zweryfikowano informacje znajdujące się w rozdziałach odnoszących się do zagadnień przestrzennych - modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej AKO, ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, obszarów strategicznej interwencji – OSI, pod kątem spójności z wypracowaną mapą celów. Zweryfikowano zapisy rozdziału dotyczącego systemu realizacji projektu Strategii względem skutecznego i efektywnego wdrażania jej zapisów. Przeanalizowano także adekwatność ram finansowych określonych dla przyszłej realizacji Strategii, oraz możliwości wykorzystania innych instrumentów do osiągnięcia założonych celów. Dokonano również oceny spójności i powiązań projektu Strategii z dokumentami wyższego rzędu, tj. na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym.

Cały proces przygotowania projektu Strategii prowadzony był przy zastosowaniu modelu ekspercko-partycypacyjnego, tzn. zawierającego zarówno ustalenia diagnostyczne jak i strategiczne osób zajmujących się zawodowo problematyką analizy poziomu rozwoju lokalnego i regionalnego, jak i lokalnych liderów, samorządowców, mieszkańców AKO, przedsiębiorców i przedstawicieli różnych organizacji publicznych i niepublicznych. Są to dwa kluczowe filary rzetelnie opracowanego dokumentu, który ma stać się „realną strategią, przemyślanym i ambitnym planem działania,

zmierzającym do realizacji pożądanej przez liderów i mieszkańców wizji”. Gwarantem rzetelności i trafności analiz oraz prac koncepcyjnych była część ekspercka, z kolei od środowiska lokalnego zostały pozyskane informacje o preferencjach, opiniach i sugestiach co do kierunków przyszłych zmian, zintegrowanych projektów i przedsięwzięć.

Przy opracowaniu projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego AKO do 2030 roku” od samego początku nadano bardzo dużą rolę partycypacji społecznej. Przedstawiciele społeczności lokalnych aktywnie uczestniczyli w opracowaniu dokumentu, co spowodowało, że jest ona lepiej dopasowana do ich potrzeb i preferencji. Szeroki udział przedstawicieli środowiska lokalnego (w tym wybieralnych reprezentantów społeczności lokalnej, urzędników, przedstawicieli gminnych i powiatowych jednostek publicznych i niepublicznych, mieszkańców, przedsiębiorców, lokalnych liderów, przedstawicieli organizacji pozarządowych) był priorytetem przy konstruowaniu wszystkich polityk publicznych, które będą w najbliższych kilku latach wyznaczać ramy działań dla funkcjonowania Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

Środowisko lokalne, grupy społeczne, które zostały zaangażowane w prace nad projektem Strategii to:

- liderzy samorządowi;
- organizacje pozarządowe;
- administracja;
- przedsiębiorcy i instytucje otoczenia biznesu;
- środowisko akademickie i szkoły;
- społeczność lokalna.

W prace nad dokumentem zaangażowany był również Zespół roboczy do spraw Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku dla Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej oraz następujące strategiczne zespoły tematyczne:

- Zespół Gminnych Koordynatorów ZIT;
- Zespół Koordynatorów ds. Programu Bezpieczeństwa;
- Zespół Koordynatorów ds. klimatu i ochrony środowiska;
- Zespół Koordynatorów ds. transportu;
- Zespół Koordynatorów ds. Polityki Senioralnej;
- Aglomeracyjna Rada Seniorów;
- Delegatura Wielkopolska Obywatelskiego Parlamentu Seniorów;
- Zespół roboczy ds. ścieżek rowerowych i trans rowerowych AKO BIKE;
- Zespół ds. opracowania i wdrażania „Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”;
- Zespół roboczy ds. realizacji Planu działania dla AKO w ramach projektu „Fundusz Powierniczy Unii Europejskiej na temat Obszarów Funkcjonalnych Unii Europejskiej”;
- Zespół ds. zdrowia;
- Zespół roboczy ds. projektu „Prosto i kropka”.

W procesie przygotowania projektu Strategii zapewniono udział szerokiemu gronu interesariuszy a w ramach identyfikacji potrzeb i preferencji mieszkańców co do poszczególnych zadań publicznych, przeprowadzono szereg badań społecznych, obejmujących różne techniki sondażowe i jakościowe. Działania partycypacyjne, koncepcja uspołecznienia procesu diagnostycznego i identyfikacji przyszłych kierunków rozwoju obejmowały następujące działania/metody i techniki badawcze:

- analizę porównawczą – benchmarking;
- metodę desk research;
- badanie ankietowe z radnymi jednostek samorządu terytorialnego z Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej - ankieta audytoryjna;
- badanie ankietowe z użyciem panelu badawczego CAWI/CATI;
- badanie ankietowe z młodzieżą;
- geoankietę dotyczącą zagadnień komunikacyjnych;
- geoankietę dotyczącą zagadnień związanych ze zmianami klimatu przy użyciu narzędzia #MapujKlimat;
- crowdmapping;
- indywidualne wywiady pogłębione (IDI- on-line, telefoniczne i wykonanie osobiście);
- zogniskowane wywiady grupowe (FGI – metoda badawcza w formie dyskusji);
- warsztaty strategiczne – badania oparte na stosowaniu metod heurystycznych („burzy mózgów”) oraz przy wykorzystaniu metody analizy TOWS/SWOT oraz analizy SMART;
- panele obywatelskie;
- konsultacje społeczne – formuła hybrydowa - stacjonarne debaty publiczne oraz spotkania on-line.

Za proces opracowania i przygotowania „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” odpowiedzialne było Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska, przy wsparciu eksperckim Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

III. Kryteria ewaluacji.

Zgodnie z literaturą przedmiotu kryteria ewaluacji stanowią swoistego rodzaju reguły, w oparciu, o które dokonuje się określenia wartości danego zjawiska lub procesu. Dla ewaluacji ex-ante najczęściej stosowanymi kryteriami ewaluacyjnymi są kryteria trafności oraz przewidywanej skuteczności i efektywności¹. Projekt Strategii poddano również weryfikacji względem kryterium spójności wewnętrznej oraz zewnętrznej.

W tabeli poniżej zawarto kluczowe pytania badawcze i oczekiwane efekty ewaluacji w odniesieniu do przyjętych kryteriów oceny.

Kryterium oceny	Pytanie badawcze	Uzasadnienie
Trafność	Czy wypracowane w projekcie wizje, cele strategiczne, cele szczegółowe i główne kierunki działań odpowiadają zidentyfikowanym w diagnozie wyzwaniom i potencjałom?	W ramach tego kryterium dokonywana jest ocena adekwatności planowanych celów interwencji i metod jej wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w diagnozie.
Przewidywana skuteczność	Czy działania zostały prawidłowo dobrane pod kątem osiągnięcia wyznaczonych celów, a zakładane zasoby i przyjęty system wdrażania	Kryterium skuteczności ocenia stopień realizacji zakładanych celów, skuteczność użytych metod, a także wpływ czynników wewnętrznych i zewnętrznych na ostateczne efekty.

¹ „Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, str. 18-19.

	dają szansę na osiągnięcie mierzalnych celów? Czy wypracowany w Strategii system jej realizacji umożliwi osiągnięcie zakładanych celów?	
Przewidywana efektywność	Czy zakładane efekty można osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów i niższych nakładów? Czy wymiar finansowy Strategii pozwoli na uzyskanie spodziewanych efektów realizacji celów rozwojowych?	W przypadku kryterium efektywności ocenie podlega prawdopodobieństwo realizacji celów rozwojowych Strategii przy wykorzystaniu środków wynikających z prognozy finansowej.
Spójność: wewnętrzna	Czy zachowano właściwą logikę powiązań pomiędzy celami a zaplanowanymi w niej kierunkami działań?	Kryterium spójności w ujęciu wewnętrznym skupia się na zidentyfikowaniu powiązań pomiędzy wizją rozwoju AKO, celami wypracowanymi w projekcie Strategii, a zaplanowanymi w niej kierunkami działań.
zewnętrzna	Czy założenia i cele projektu Strategii są spójne z kluczowymi politykami i strategiami na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym oraz regionalnym?	Identyfikacja spójności w ujęciu zewnętrznym wymagała uchwycenia kontekstu programowego zawartego w różnego rodzaju dokumentach programowych, strategicznych na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym.

Ocena trafności.

Jednym z istotnych mierników umożliwiającym przeprowadzenie ewaluacji ex-ante jest kryterium trafności. W jego ramach dokonywana jest ocena adekwatności planowanych celów interwencji i metod jej wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w diagnozie. Analiza tego kryterium jest prowadzona przed rozpoczęciem i w pierwszych fazach wdrażania interwencji. Ta część opracowania odnosić się ma zatem do odpowiedzi na pytanie, czy wypracowane w projekcie Strategii wizja, cele strategiczne, cele szczegółowe i główne kierunki działań odpowiadają zidentyfikowanym w diagnozie wyzwaniom i potencjałom?

„Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej AKO” została opracowana według modelu ekspercko-partycypacyjnego, tzn. zawiera zarówno ustalenia diagnostyczne i strategiczne osób zajmujących się zawodowo problematyką rozwoju lokalnego i regionalnego, jak również szerokiego grona interesariuszy.

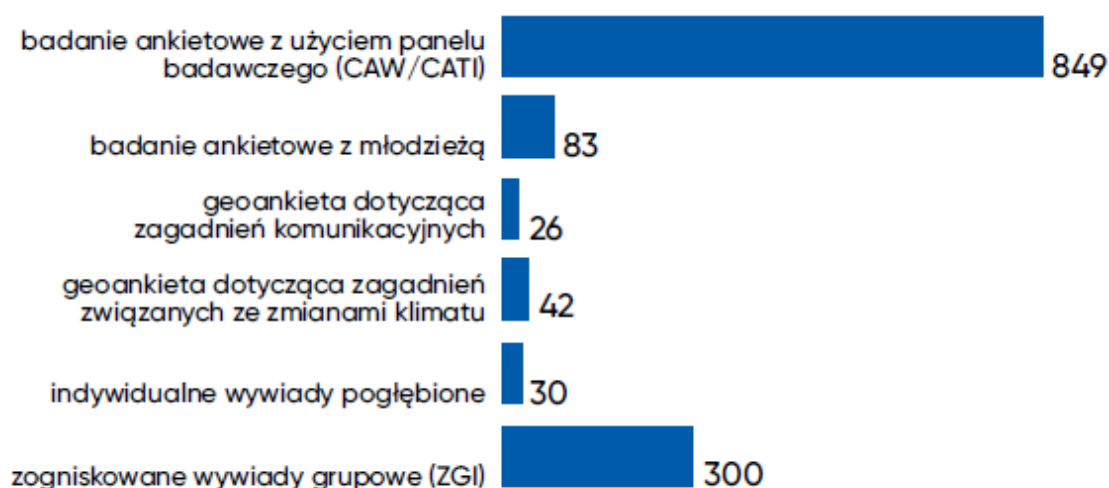
Grupy społeczne zaangażowane w proces diagnozowania Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

Źródło: „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”, Kalisz 2022.

W ramach identyfikacji potrzeb i preferencji mieszkańców w zakresie zaplanowanej interwencji przeprowadzono szerokie badania społeczne. Duża ilość zgromadzonych informacji pozwoliła wyprowadzić względnie pewne wnioski co do opinii społecznej na temat ogólnych kierunków rozwoju AKO oraz inwestowania w poszczególne sektory infrastruktury publicznej i usług społecznych.

Techniki badań sondażowych i jakościowych wykorzystane w ramach procesu konsultacji społecznych przedstawia poniższa rycina.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Badania przeprowadzone na etapie diagnostycznym bazowały na metodzie ankiety audytoryjnej, skierowanej do liderów lokalnych, tzn. radnych gmin i powiatów Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. Populację tak określonej grupy stanowiło łącznie 419 osób.

Ważnym elementem identyfikacji preferencji rozwojowych środowiska lokalnego były warsztaty strategiczne, które są formą dwukierunkowej interakcji pomiędzy dwoma głównymi grupami uczestniczącymi w procesie opracowania każdej Diagnozy i Strategii – środowiskiem lokalnym i eksperckim. Dwukierunkowość interakcji polega na wymianie poglądów, ich uzgadnianiu i wypracowywaniu możliwie najlepszej finalnej propozycji. W ramach pogłębiania „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej” zrealizowano 4 warsztaty strategiczne obejmujące poniższe zagadnienia, tj.:

1. „Podsumowanie diagnozy stanu istniejącego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”. Głównym celem warsztatu było zestawienie kluczowych mocnych i słabych stron Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej oraz problemów zidentyfikowanych na tym terenie wraz z ich przestrzenną lokalizacją.
2. „Identyfikacja i ocena uwarunkowań przyrodniczych rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”. Celem warsztatu była ocena problemów środowiskowych, ustalenie ich hierarchii, lokalizacji, a także poszukiwanie rozwiązań wskazanych problemów i barier, które mogą je utrudniać.
3. „Projekty zintegrowane zmierzające do rozwiązania kompleksowych problemów Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”. W warsztacie uczestnicy starali się zaproponować projekty zintegrowane w sensie przestrzennym (obejmujące swoim zasięgiem przynajmniej połowę gmin z Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej) i rzeczowym, z uwzględnieniem rozwiązania kompleksowych problemów o skali ponadlokalnej.
4. „Wpływ realizacji przedsięwzięć zintegrowanych na komponenty środowiska przyrodniczego”. W warsztacie uczestnicy dokonywali oceny wpływu realizacji zaproponowanych projektów na komponenty środowiska przyrodniczego.

Podsumowaniem charakterystyki szerokiej Diagnozy ilościowej i jakościowej jest określenie wyzwań strategicznych Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. Wyzwania, przed którymi stoją jednostki samorządowe reprezentujące Członków Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej dotyczą różnych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej. W każdym z tych obszarów

przeprowadzona została analiza SWOT/TOWS wskazująca problemy, potencjały i potrzeby rozwojowe Aglomeracji.

Problemy rozwojowe (słabe strony lub zagrożenia) Aglomeracji zidentyfikowane w analizie SWOT przedstawiono w tabelach poniżej i w towarzyszącej im części opisowej. Problemy zostały sklasyfikowane na te dotyczące:

- sytuacji transportowo-mobilnościowej i planowania przestrzennego;
- środowiska i infrastruktury komunalnej;
- sytuacji społeczno-gospodarczej.

Problemy strategiczne (słabe strony lub zagrożenia).

Lp.	PROBLEMY DOTYCZĄCE SYTUACJI TRANSPORTOWO-MOBILNOŚCIOWEJ I PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO.
1.	Nieintegrowany transport publiczny kołowy i szynowy oraz brak spójnej sieci dróg rowerowych.
2.	Niski odsetek powierzchni pokrytej planami miejscowymi, rozproszona zabudowa i brak integracji planowania przestrzennego.
3.	Brak istotnych węzłów przesiadkowych i obwodnic oraz niezadowalający stan dróg.
PROBLEMY W ZAKRESIE ŚRODOWISKA I INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ	
4.	Teren silnie lub ekstremalnie zagrożony suszą oraz inne problemy przyrodnicze (jakość wód i powietrza).
5.	Braki w infrastrukturze wodno-ściekowej i infrastrukturze gospodarki odpadami oraz niski poziom dostępności do dobrej jakości sieci telekomunikacyjnej.
6.	Konsekwencje zmian klimatu.
PROBLEMY DOTYCZĄCE SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ	
7.	Drenaż kapitału ludzkiego przez odpływ młodych osób do ośrodków regionalnych.
8.	Następstwa ekonomiczne i społeczne pandemii COVID-19 oraz niedostatki w zakresie infrastruktury teleinformatycznej.
9.	Depopulacja i starzenie się społeczeństwa.
10.	Niski poziom zainteresowania szkolnictwem zawodowym wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych.
11.	Obniżenie poziomu dochodów własnych JST na skutek zmian podatkowych.
12.	Konkurencja ośrodków regionalnych w zakresie pozyskiwania inwestorów.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Potencjały rozwojowe (mocne strony lub szanse) Aglomeracji odnotowane w analizie SWOT przedstawiono w tabeli poniżej i w towarzyszącej jej części opisowej. Problemy zostały sklasyfikowane na te dotyczące:

- sytuacji transportowo-mobilnościowej i planowania przestrzennego;
- ochrony środowiska i infrastruktury komunalnej;
- sytuacji społeczno-gospodarczej.

Potencjały strategiczne (mocne strony lub szanse).

Lp.	POTENCJAŁY DOTYCZĄCE SYTUACJI TRANSPORTOWO-MOBILNOŚCIOWEJ I PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
1.	Rozbudowa układu drogowego o znaczeniu ogólnopolskim (S11, DK25).
2.	Budowa kolei dużych prędkości, zwiększenie liczby połączeń kolejowych, stworzenie i rozwój kolei aglomeracyjnej.
3.	Reforma planowania przestrzennego.
4.	Nowoczesny tabor autobusowy przewoźników miejskich wraz z infrastrukturą towarzyszącą i węzły przesiadkowe w głównych ośrodkach AKO.
POTENCJAŁY W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA I INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ	
5.	Priorytety Zielonego Ładu zgodne z potrzebami gmin AKO.
6.	Potencjał pod rozwój wysokiej jakości rolnictwa oraz energii odnawialnej: biomasa, biogaz, energia wiatrowa.
7.	Cenne zasoby przyrodnicze podnoszące jakość i warunki życia (w tym obszary chronione).
POTENCJAŁY DOTYCZĄCE SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ	
8.	Duża liczba podmiotów usługowych o ponadlokalnym znaczeniu.
9.	Tereny inwestycyjne (w tym w ramach SSE), klastry i instytucje otoczenia biznesu.
10.	Zinstytucjonalizowane formy współpracy JST, w tym szczególnie w formie Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska.
11.	Dobra sytuacja na rynku pracy (niski poziom bezrobocia).
12.	Wzrastająca świadomość ekologiczna, w tym zainteresowanie żywnością ekologiczną i zdrowym stylem życia oraz aktywność fizyczna społeczeństwa.
13.	Dziedzictwo historyczne – układy urbanistyczne, zabytki, kolej wąskotorowa.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Potrzeby rozwojowe AKO.

Lp.	POTRZEBA STRATEGICZNA				
1.	Potrzeba lepszego skomunikowania wewnętrznego AKO i lepszych połączeń transportowych Aglomeracji z otoczeniem, w tym w szczególności: <table> <tr> <td>1a.</td><td>Potrzeba zintegrowania transportu publicznego kołowego i szynowego na terenie AKO, w szczególności w celu zniwelowania wykluczenia transportowego obszarów peryferyjnych AKO w stosunku do jej rdzenia oraz poprawa jakości dróg i bezpieczeństwa na nich.</td></tr> <tr> <td>1b.</td><td>Potrzeba budowania zrównoważonej mobilności w AKO, zarówno po stronie podaży – poprzez budowę infrastruktury (w tym rowerowej i pieszej) oraz systemów, jak i po stronie popytu – poprzez kształtowanie proekologicznych zachowań transportowych (w tym propagowanie ruchu rowerowego oraz pieszego).</td></tr> </table>	1a.	Potrzeba zintegrowania transportu publicznego kołowego i szynowego na terenie AKO, w szczególności w celu zniwelowania wykluczenia transportowego obszarów peryferyjnych AKO w stosunku do jej rdzenia oraz poprawa jakości dróg i bezpieczeństwa na nich.	1b.	Potrzeba budowania zrównoważonej mobilności w AKO, zarówno po stronie podaży – poprzez budowę infrastruktury (w tym rowerowej i pieszej) oraz systemów, jak i po stronie popytu – poprzez kształtowanie proekologicznych zachowań transportowych (w tym propagowanie ruchu rowerowego oraz pieszego).
1a.	Potrzeba zintegrowania transportu publicznego kołowego i szynowego na terenie AKO, w szczególności w celu zniwelowania wykluczenia transportowego obszarów peryferyjnych AKO w stosunku do jej rdzenia oraz poprawa jakości dróg i bezpieczeństwa na nich.				
1b.	Potrzeba budowania zrównoważonej mobilności w AKO, zarówno po stronie podaży – poprzez budowę infrastruktury (w tym rowerowej i pieszej) oraz systemów, jak i po stronie popytu – poprzez kształtowanie proekologicznych zachowań transportowych (w tym propagowanie ruchu rowerowego oraz pieszego).				

Lp.	POTRZEBA STRATEGICZNA	
2.	Potrzeba poprawy jakości życia mieszkańców AKO poprzez poprawę stanu środowiska i zieloną transformację, w tym w szczególności:	
	2a.	Potrzeba lepszego gospodarowania wodą w kontekście zagrożenia suszą i konieczności adaptacji do skutków zmian klimatu.
	2b.	Potrzeba ochrony przyrody, rozwoju i poprawy dostępu mieszkańców do terenów zieleni, także w miastach w kontekście niwelowania miejskich wysp ciepła.
	2c.	Potrzeba poprawy jakości powietrza, w szczególności poprzez transformację energetyczną w kierunku korzystania z bezemisyjnych OZE.
	2d.	Potrzeba wdrażania gospodarki cyrkularnej (w obiegu zamkniętym) poprzez działania infrastrukturalne, organizacyjno-systemowe, gospodarcze i społeczno-edukacyjne.
3.	Potrzeba wzmacniania spójności społecznej, poczucia obywatelskości i tożsamości lokalnej, w tym w szczególności:	
	3a.	Potrzeba lepszego edukacji dla wszystkich, dostosowanej do zmieniającego się otoczenia.
	3b.	Potrzeba włączania społecznego przez lepszy dostęp do usług społecznych i zdrowotnych oraz deinstytucjonalizację usług społecznych.
	3c.	Potrzeba aktywnej opieki nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem kulturowym jako źródłem lokalnej tożsamości.
	3d.	Potrzeba lepszego wykorzystania atrakcyjności turystycznej AKO, w tym na rzecz samych mieszkańców Aglomeracji.
	3e.	Potrzeba rozwijania integracji i aktywności wśród mieszkańców, w szczególności poprzez świadomą politykę senioralną oraz rozwijanie i wzmacnianie lokalnej kultury partycypacji obywatelskiej.
4.	Potrzeba wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej i pozycji gospodarczej Aglomeracji w stosunku do otoczenia konkurencyjnego, w tym w szczególności:	
	4a.	Potrzeba wzmocnienia potencjału gospodarczego AKO przez promocję, klastrowanie, inteligentne specjalizacje oraz szersze stosowanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.
	4b.	Potrzeba wsparcia rolnictwa, ogrodnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym z naciskiem na rolnictwo ekologiczne i produkcję zdrowej żywności.
	4c.	Potrzeba współpracy między samorządami, biznesem i sektorem nauki.
	4d.	Potrzeba wsparcia lokalnego rynku pracy w integracji z systemem doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych oraz systemem aktywizacji zawodowej osób długotrwale wykluczonych z rynku pracy.
5.	Potrzeba wdrożenia w AKO inteligentnych systemów zarządzania na poziomie lokalnym oraz o zasięgu ponadlokalnym, w tym w szczególności:	

Lp.	POTRZEBA STRATEGICZNA	
	5a.	Potrzeba zintegrowania planowania strategicznego z przestrzennym i współpracy międzygminnej w zakresie kształtowania ładu przestrzennego.
	5b.	Potrzeba rozwijania e-usług i ograniczania wykluczenia cyfrowego.
	5c.	Potrzeba wspólnego kształtowania wizerunku i budowanie marki Aglomeracji.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Uznaje się, że prace nad diagnozą zostały przeprowadzone w sposób prawidłowy, który oprócz twardych danych statystycznych i udziału ekspertów, zapewnił silną partycypację społeczną. Taka metoda wykonania prac pozwala przyjąć stanowisko, że zdiagnozowane potencjały i wyzwania są mocno osadzone w indywidualnych odczuciach społeczności Aglomeracji, a całość dokumentu spełnia cel, któremu miał służyć tj.: stworzenie podstawy do przygotowania celu głównego – wizji rozwoju, celów strategicznych, celów szczegółowych i głównych kierunków działania.

Wizja formułowana w ramach projektu Strategii jest swego rodzaju projekcją przyszłości, do jakiej będą dążyć władze lokalne, przedsiębiorcy, mieszkańcy i wszyscy zainteresowani rozwojem Aglomeracji. Opisuje ona pożądany stan docelowy w perspektywie do 2030 roku i pełni następujące funkcje:

1. **zobrazowanie stanu docelowego** – można powiedzieć, że wizja stanowi cel główny, całkowicie nadrzędny nad wszystkimi, zawierający w sobie pozostałe cele sformułowane w strategii; wizja nadaje także dokumentowi określony kierunek – jest więc także efektem dokonania określonych wyborów spośród wielu możliwości rozwojowych;
2. **informowanie o aspiracjach osób formułujących wizję** – wizja powinna inspirować i motywować uczestników procesu opracowania Strategii do działania na rzecz rozwoju obszaru, w którym funkcjonują; by tak się stało powinna być ona interesująca, ciekawa i pobudzająca wyobraźnię;
3. **jednoczenie wokół idei** – wizja powinna łączyć różne środowiska skupione wokół działań na rzecz rozwoju miasta i powodować, że ludzie się z nią utożsamiają; wizja nie może, zatem dzielić i być poglądem jakiejś jednej, wybranej grupy interesariuszy.

Wizję rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku opracowano w oparciu o rezultaty rzetelnie przeprowadzonego procesu diagnostycznego oraz analizy strategicznej TOWS/SWOT. Przyjęto, że w wyniku partnerskiej współpracy 25 jednostek samorządu terytorialnego i szerokim gronem interesariuszy oraz przy wykorzystaniu posiadanego kapitału ludzkiego w 2030 roku Aglomeracja Kalisko-Ostrowska osiągnie w szczególności następujące korzyści rozwojowe oraz przyczyni się do:

- rozwiązania zidentyfikowanych problemów społeczno-gospodarczo-przestrzennych i stworzenia trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju poprzez wzmocnienie sfery instytucjonalnej (dojrzałość i sprawność związku ZIT) oraz inwestycyjnej w zakresie infrastruktury technicznej, społecznej oraz transportowej;
- wzmocnienia relacji między mieszkańcami gmin i powiatów AKO poprzez działania na rzecz integracji społecznej i międzypokoleniowej oraz projekty związane z aktywnością fizyczną, wykorzystujące infrastrukturę rekreacyjną i zasoby przyrodnicze AKO;

- realizacji projektów integrujących transport publiczny kołowy i szynowy oraz ograniczających emisję ze środków transportu;
- rozbudowy sieci dróg rowerowych, która będzie tworzyć spójny i zintegrowany system aglomeracyjny;
- wspierania i wzmacniania zasobów pod kątem adaptacji do zmian klimatu i ograniczania strat w bilansie wodnym poprzez rozwój lokalnych systemów małej retencji wodnej i tzw. niebieskiej i zielonej infrastruktury;
- zintegrowania przestrzennego obszaru.

Z wizją związane są określone cele strategiczne, cele szczegółowe oraz główne kierunki działań. Przyjęto, że Aglomeracja Kalisko-Ostrowska będzie dążyła do realizacji 5 głównych celów strategicznych, 18 celów szczegółowych i 80 głównych kierunków działań. Wyznaczone cele spełniają określone kryteria wynikające ze standardów metodologicznych. Założone cele strategiczne, szczegółowe i główne kierunki działań zostały poddane weryfikacji z zastosowaniem tzw. filtru SMART, który polega na ocenie pięciu aspektów, tj.:

1. **precyzyjności** (ang. *specific*) – cele powinny być na tyle precyzyjne, aby nie mogły być interpretowane w odmienny sposób;
2. **mierzalności** (ang. *measurable*) – cele powinny być tak formułowane, by można było liczbowo wyrazić stopień ich realizacji (by można było przypisać im konkretne miary);
3. **akceptowalności** (ang. *accepted*) – cele powinny być akceptowane przez podmioty, które będą dążyć do ich osiągnięcia (tj. podmioty realizujące strategię);
4. **realistyczności** (ang. *realistic*) – cele powinny być określane realnie (strategia nie może być zbiorem „pobożnych życzeń”), tzn. tak by możliwe było ich osiągnięcie w zakładanej perspektywie czasowej;
5. **terminowości** (ang. *timedependent*) – cele muszą być zdefiniowane precyzyjnie w wymiarze czasowym po to, by móc określać poziom ich realizacji i prowadzić monitoring.

Model struktury części kierunkowej Strategii.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Odpowiadając na postawione na początku tej części opracowania pytanie po analizie przedstawionych powiązań, należy stwierdzić że:

1. sformułowana wizja AKO w perspektywie 2030 roku jest spójna zarówno z całością dokumentu projektu Strategii, jak również problemów, potencjałów i potrzeb dla Aglomeracji zebranych w diagnozie. Określa ona stan pożądany dla każdego z obszarów w roku 2030, jest urzeczywistnieniem pomysłów i uwag interesariuszy zgłaszanych na spotkaniach i warsztatach strategicznych oraz możliwa do osiągnięcia;
2. cele strategiczne i cele szczegółowe odpowiadają rozpoznanyemu wyzwaniu rozwojowym i wykorzystują zdiagnozowane potencjały. Zostały ujęte w ramach określonych obszarów tematycznych, są spójne z wizją każdego z tych obszarów oraz wykonalne;
3. główne kierunki działań dobrano odpowiednio do realizacji celów strategicznych i celów szczegółowych jakim mają służyć oraz tak by wykorzystywać potencjały lub sprostać wyzwaniom.

Ocena przewidywanej skuteczności.

W odniesieniu do oceny skuteczności, na szczególną uwagę zasługuje, przewidziany w ramach projektu Strategii system wdrażania Strategii, stopień realizacji zakładanych celów, skuteczność użytych metod, zasobów, instytucji oraz wpływ czynników zewnętrznych na ostateczne efekty.

System realizacji zapewnia merytoryczne, organizacyjne i finansowe wsparcie dla osiągnięcia celów rozwojowych wynikających z projektu Strategii, jak również umożliwia angażowanie w procesy rozwojowe innych podmiotów – interesariuszy rozwoju miast i gmin, czy partnerów społeczno-gospodarczych.

Na szczególną uwagę zasługuje podejście wskazania zadań do realizacji, określenia horyzontów czasowych, budżetów oraz wskaźników produktów i rezultatów. Takie rozwiązanie uznane zostało za przydatne i trafne z punktu widzenia realizacji przyjętej wizji i celów rozwojowych. Przypisanie konkretnej odpowiedzialności za realizację określonych zadań stanowi jedno z podstawowych rozwiązań usprawniających proces wdrażania dokumentów o charakterze strategicznym.

W systemie realizacji projektu Strategii wyodrębniono:

1. **podsystem wdrażania** - określający zakres zaangażowania (zadań) oraz odpowiedzialności podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii, zasady określające sposób ich działania oraz zestaw wykorzystywanych w tym zakresie instrumentów;
2. **podsystem monitorowania i ewaluacji** - definiujący procedury i powiązane z nimi narzędzia służące identyfikacji, opisowi oraz ocenie skuteczności działań podejmowanych na rzecz realizacji Strategii.

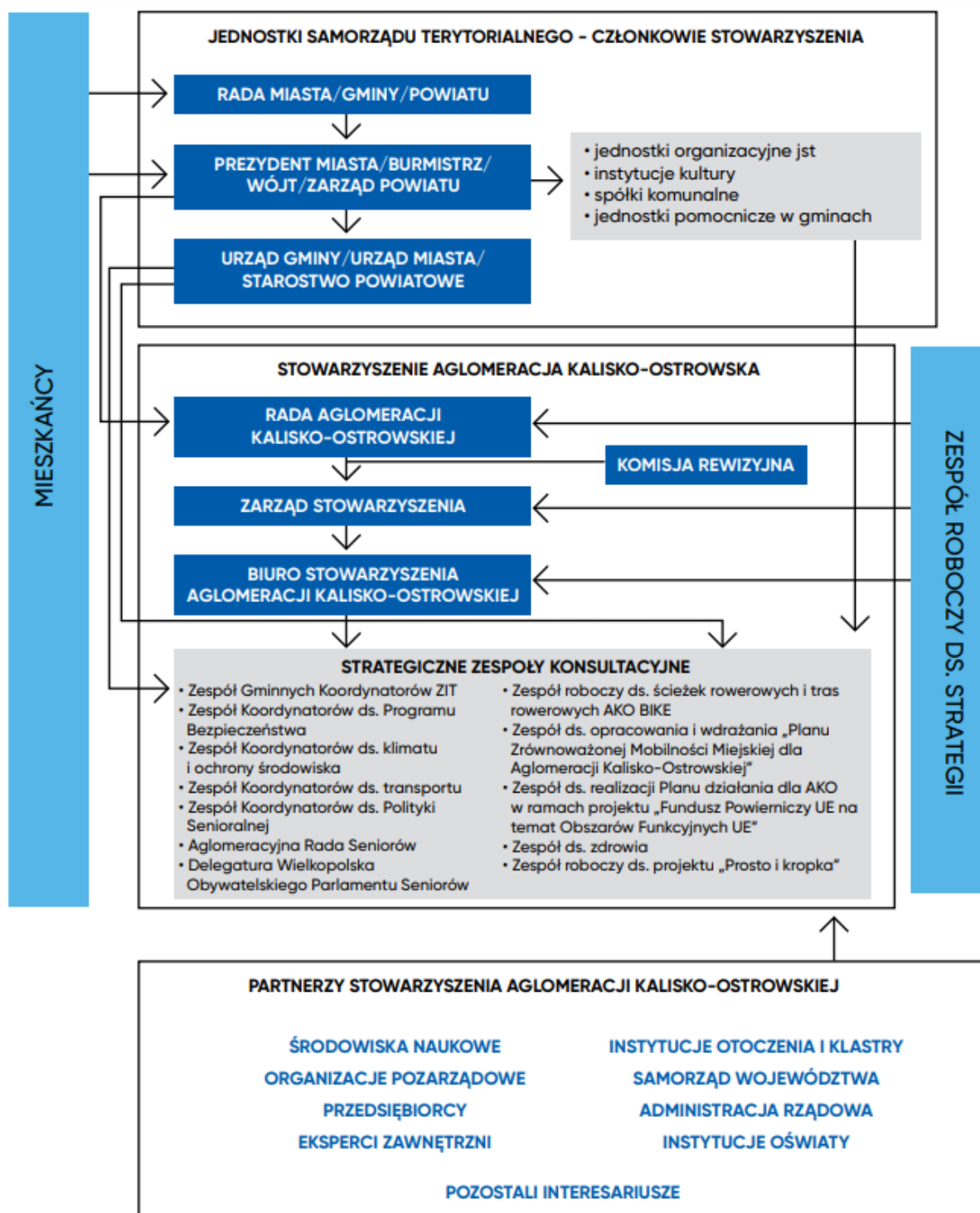
W ramach podsystemu, o który mowa w punkcie 1 system realizacji Strategii określa z jednej strony podmioty odpowiedzialne za jej wdrażanie, a z drugiej strony zapewnia konkretyzację działań służących realizacji przyjętych celów strategicznych. W proces tworzenia i realizacji projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” zaangażowane jest szerokie spektrum interesariuszy, podmiotów i instytucji obejmujących trzy sektory: publiczny, społeczny oraz gospodarczy. Główny ciężar odpowiedzialności za właściwe wdrażanie Strategii spoczywa na **Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska, które będzie także pełniło funkcję Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (tzw. Związek ZIT) dla Obszaru Funkcjonalnego AKO.**

Kluczowe znaczenie ma także współpraca pomiędzy JST tworzącymi Stowarzyszenie, wyznaczająca środowisko do współdziałania i równego traktowania wszystkich podmiotów oraz instytucji

zaangażowanych w realizację Strategii. Fundamentem tego środowiska powinno być partnerstwo, partycypacja, otwartość, zintegrowana aktywność, transparentność oraz elastyczność. Samorządy mają zapewnić efektywną realizację działań w osiąganiu zakładanych celów, służących zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców, stanowiących nadrzędny priorytet podejmowanych aktywności.

Strukturę systemu przygotowania, realizacji i wdrażania Strategii przedstawiono w schemacie poniżej.

Struktura podmiotów uczestniczących w podejmowaniu i realizacji decyzji strategicznych.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisz-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Zmieniające się uwarunkowania społeczne, gospodarcze, polityczne i prawne mogą skutkować koniecznością modyfikacji przyjętych celów lub kierunków działań. Monitorowanie projektu Strategii będzie więc procesem, do którego podchodzi się z równą starannością jak do procesu samego tworzenia Strategii. Zasadniczą funkcją podsystemu monitorowania i ewaluacji projektu Strategii będzie z kolei stałe obserwowanie zmian zachodzących w przestrzeni Aglomeracji, w tym zmian będących efektem realizacji Strategii, oraz szybkie reagowanie na zjawiska i procesy niezgodne z założonymi w tym dokumencie celami i kierunkami działania. W sytuacji wystąpienia rozbieżności, informacje zebrane w ramach podsystemu stanowią będą podstawę do podjęcia decyzji o ewentualnej korekcie interwencji oraz wykorzystywanych w jej ramach mechanizmów i instrumentów. Z punktu widzenia sprawności i skuteczności funkcjonowania podsystemu monitorowania i ewaluacji kluczowe znaczenie ma:

1. kompleksowy charakter gromadzonych danych, który będzie umożliwiał całościowy opis, analizę oraz ocenę zmian zachodzących w Aglomeracji w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym oraz środowiskowym;
2. łatwy dostęp do gromadzonych danych, co zapewnione zostanie, jeżeli pozyskanie informacji z podsystemu nie będzie generowało dodatkowych kosztów finansowych, nie będzie skomplikowane oraz będzie odbywać się w czasie rzeczywistym.

Za koordynowanie procesu monitorowania odpowiedzialne będzie Biuro SAKO. Monitoring Strategii polegać będzie przede wszystkim na corocznej ocenie aktualności dokumentu strategicznego, dokumentów operacyjnych oraz listy projektów zintegrowanych. Zawierać będzie również analizę danych statystycznych w ujęciu dynamicznym, uwzględniającą wskaźniki kluczowe realizacji Strategii, w tym wskaźniki produktu i rezultatu. Ocena ta będzie zmierzać do sformułowania rekomendacji w zakresie ewentualnej modyfikacji planu działań. Następnie, wypracowane przez Biuro rekomendacje we współpracy z Koordynatorami oraz z Zespołami roboczymi zostaną przekazane Zarządowi Stowarzyszenia oraz Radzie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, które jako organy statutowe będą podejmowały kluczowe decyzje dotyczące ewentualnej modyfikacji Strategii.

Wyżej opisany system realizacji projektu Strategii ocenia się pozytywnie. W sposób konkretny zostały w nim sformułowane niezbędne do podjęcia czynności oraz podział ról między wszystkimi interesariuszami, które całościowo mają zapewnić skuteczne wdrożenie założeń ewaluowanego dokumentu. Materializacja wytycznych opracowanego systemu daje zatem silne podstawy do osiągnięcia zamierzonych celów.

Należy stwierdzić, że system mierników oraz wartości docelowe wskaźników zostały ustalone w sposób ambitny, a zarazem realny. Spełniają one kryteria adekwatności do celów, mierzalności, łatwości w pozyskaniu i komplementarności z miernikami przyjętymi w dokumentach ogólnokrajowych i regionalnych. Opisy oczekiwanych rezultatów planowanych działań, opracowane osobno dla każdego z obszarów (str. 230-261 Strategii), wykonane zostały właściwie. W sposób zwięzły i rzeczowy przedstawione zostały zakładane wyniki interwencji przewidzianej w projekcie Strategii.

Ocena przewidywanej efektywności.

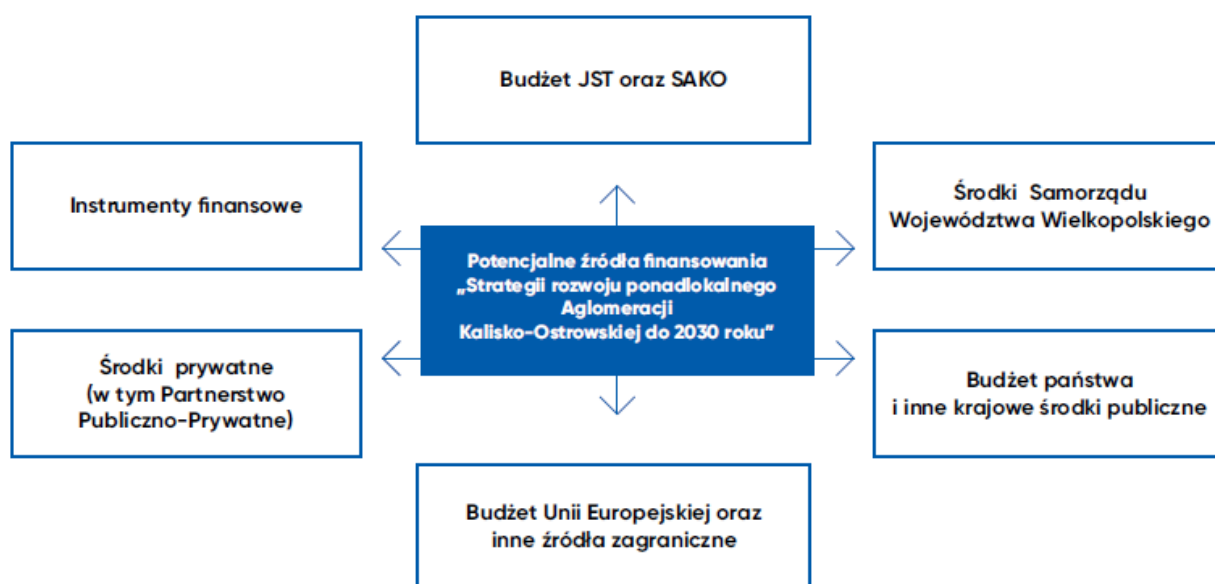
Instrumenty finansowe są jednym z najistotniejszych elementów systemu realizacji projektu Strategii. W projekcie dokumentu przewiduje się dywersyfikację źródeł finansowania opierając go na źródłach powiązanych z samorządem lokalnym i regionalnym, administracją rządową, środkami zewnętrznymi, jak również instrumentami dostępnymi w ramach środków publicznych.

Ocena kryterium dotyczyła analizy, czy realne do osiągnięcia cele uzasadniają poniesienie przewidywanych nakładów oraz czy zakładane są możliwe do osiągnięcia przy zaplanowanym budżecie oraz przy wykorzystaniu niższych nakładów.

Rozdział projektu Strategii dotyczący ram finansowych i źródeł finansowania wskazuje, iż to dla realizacji celów rozwojowych i kierunków działań, kluczowe znaczenie będzie miał instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Projekty zintegrowane będą realizowane przede wszystkim w ramach wydzielonej koperty finansowej dla ZIT AKO programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 oraz w ramach programu Fundusze na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.

Urzeczywistnienie ambitnej wizji rozwojowej wyznaczonej w projekcie „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” wymaga zaangażowania znacznych nakładów finansowych. Realizacja przyjętych celów i kierunków działań w perspektywie najbliższej dekady uwarunkowana będzie przede wszystkim dostępem do funduszy zewnętrznych oraz zapewnieniem odpowiedniej wysokości wkładu własnego (środków budżetu JST).

Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Przeprowadzona analiza ujawniła potencjał wykorzystania środków zewnętrznych do finansowania projektów rozwojowych w różnych dziedzinach. Mając jednak na uwadze zagrożenie dla możliwości osiągnięcia celów rozwojowych projektu Strategii poprzez ograniczenie wpływów finansowych z polityki spójności skutkujące koniecznością większej mobilizacji środków własnych,

dokonano analizy potencjału budżetu samorządów pod kątem możliwości współfinansowania projektów rozwojowych środkami budżetowymi.

Zakłada się, że gminy i powiaty AKO będą musiały przeznaczyć ze środków własnych na projekty zintegrowane realizowane w ramach instrumentu ZIT kwotę odpowiadającą wkładowi własnemu do projektów zintegrowanych. Ostateczna wartość środków własnych przeznaczonych na inwestycje zależy będzie od katalogu przewidzianych do realizacji projektów oraz dokumentów szacunkowych, przedstawiających z dużym prawdopodobieństwem potencjalne koszty realizacji poszczególnych projektów.

Ważne znaczenie w realizacji celów projektu Strategii odegra również mobilizacja środków z budżetu państwa, budżetu Samorządu Województwa Wielkopolskiego, sektora prywatnego, źródeł zagranicznych, a także wykorzystanie zwrotnych instrumentów finansowych. Stąd system potencjalnych źródeł finansowania projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” opiera się na montażu różnych środków finansowych. Należy jednak podkreślić, że we wskazanym katalogu źródeł finansowania szczególną rolę powinno pełnić maksymalne wykorzystanie formuły PPP, w tym także projektów pakietowych podejmowanych z sektorem prywatnym, co w efekcie powinno sprzyjać pogłębianiu współpracy JST w ramach AKO oraz tworzyć warunki dla realizacji większej liczby przedsięwzięć. Szczególną rolę w tym zakresie mogą pełnić przedsięwzięcia z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury komunalnej, sieci dróg lokalnych, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, selektywnej zbiórki odpadów.

Wobec powyższego proponowany w projekcie Strategii ramowy wymiar finansowy należy uznać za realny i umożliwiający osiągnięcie zamierzonych celów rozwojowych.

Spójność projektu Strategii.

Analiza spójności projektu Strategii będzie się odbywać na dwóch poziomach: wewnętrznej, dotyczącej konstrukcji samego dokumentu, jak i zewnętrznej, zakładającej powiązania planowanej interwencji z politykami publicznymi, zarówno krajową, jak i Unii Europejskiej.

Spójność wewnętrzna.

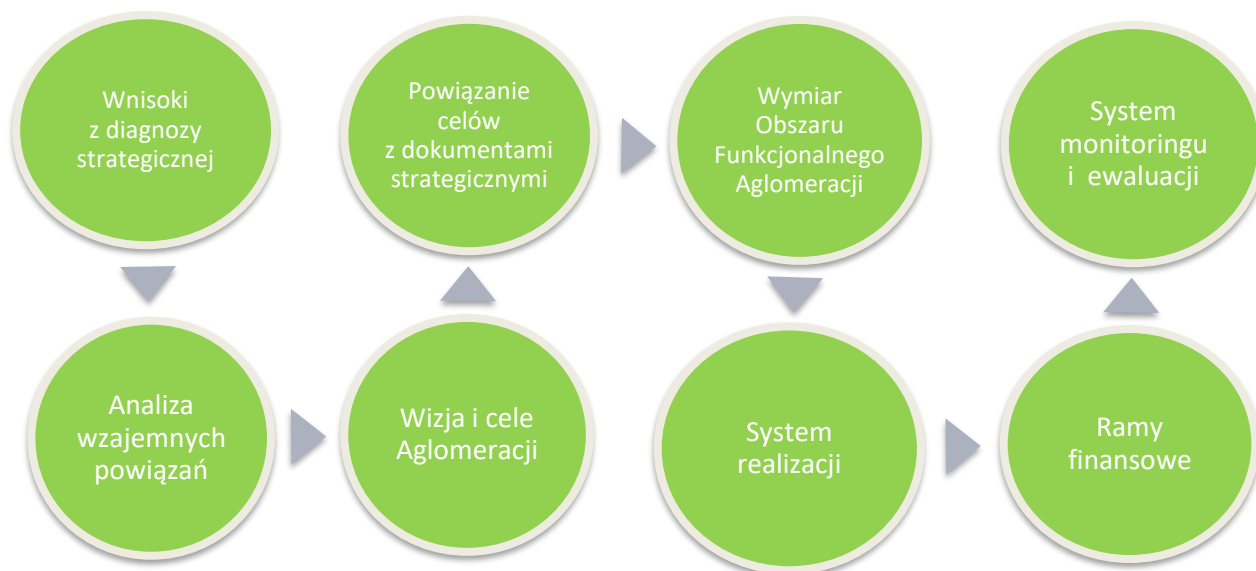
Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” jest dokumentem spójnym i logicznym, co jest efektem przemyślanej struktury. Tym samym przyjęta w projekcie Strategii wieloaspektowa polityka rozwoju Aglomeracji, znajduje swoje odzwierciedlenie w zdefiniowanych celach strategicznych, odpowiadających im celach szczegółowych oraz przyjętych kierunkach działań, które prowadzą do osiągnięcia nakreślonego celu głównego – wizji.

Należy zatem stwierdzić, że projektując Strategię, udało się wyważyć odpowiedni balans pomiędzy uniwersalnością opisu, a przyjętym układem celów i kierunków działań wynikających, ze specyfiki regionalnej i stanowiących odzwierciedlenie zagadnień omówionych w poświęconej wyzwaniom rozwojowym części diagnostycznej. Znaczna konsolidacja dokumentu sprawia, że układ opracowania jest jasny, zrozumiały i czytelny, a jego zawartość treściowa przejrzysta i konkretna.

Ocena projektu dokumentu pod kątem spójności wewnętrznej została dokonana w oparciu o analizę dotyczącą zachowania właściwej logiki powiązań pomiędzy wizją rozwoju Aglomeracji, celami wypracowanymi w projekcie Strategii, a zaplanowanymi w niej kierunkami działań i działaniami.

Spójność wewnętrzną należy rozpatrywać jako relację poszczególnych elementów zapewniającą logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy pomiędzy poszczególnymi jej elementami.

Struktura projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”.

Źródło: Opracowanie własne.

Treści oraz argumentacja zawarta w poszczególnych rozdziałach i podrozdziałach projektu Strategii odpowiada ich tytułom oraz nie przekracza ich zakresu znaczeniowego. Język dokumentu jest poprawny terminologicznie i nie zawiera żargonów, ani zwrotów potocznych. Pewną trudność dla osób czytających mogą stanowić specjalistyczne określenia, jednak są one najbardziej trafne w kontekście planowania rozwoju i trudno zastąpić je innymi.

Jak obrazuje przedstawiony diagram, kolejne rozdziały wynikają z poprzednich. Na początku dokumentu przedstawiono wnioski z przeprowadzanej diagnozy strategicznej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz przeanalizowano wzajemne powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe. W następnej kolejności zaprezentowano wizję rozwoju Aglomeracji, przy pomocy, której jasno i precyzyjnie poinformowano czytelnika, do jakiego stanu docelowego będzie dążyły samorządy kreując politykę rozwoju Aglomeracji w perspektywie najbliższych lat. Kolejno zaprezentowano przyjęte cele strategiczne i szczegółowe. Następnie pokazano, na ile przyjęte cele rozwojowe wpisują się w założenia polityk wyższego rzędu oraz zaprezentowano terytorialny wymiar Strategii, w tym obszary strategicznej interwencji. W ostatniej części dokumentu opisano system realizacji Strategii, przyjęte ramy finansowe oraz założenia w zakresie prowadzenia monitoringu i ewaluacji.

Wewnętrzna logika projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” jest spójna, co jest efektem przemyślanej struktury opracowania. Układ opracowania jest przejrzysty, a jego zawartość treściowa jasna i konkretna. W efekcie czytelnik wie i rozumie, z czego wynikają przedstawione w nim kierunki działań. Dokument oddaje innowacyjny sposób podejścia do

opracowania projektu Strategii, tj. diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej AKO jest treściwa i w większym stopniu skupia się na możliwościach rozwoju i mocnych stronach, poszczególne obszary rozwojowe przenikają się, a cały dokument jest spójny i dobrze przedstawiona została wizja rozwoju AKO jako całości.

Spójność zewnętrzna.

Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” określa priorytety rozwojowe obszaru funkcjonalnego AKO w perspektywie najbliższej dekady przy zachowaniu spójności z dokumentami strategicznymi, programowymi i planistycznymi wyższego rzędu. Dokument ten stanowi podstawę do kształtowania ponadlokalnej polityki rozwoju, uwzględniającej lokalne uwarunkowania rozwojowe oraz kompetencje, jakie posiadają jednostki samorządu terytorialnego działające w Stowarzyszeniu Aglomeracja Kalisko-Ostrowska. Zgodnie z zasadą programowania działań strategicznych na poziomie ponadlokalnym powinny być one ukierunkowane na aktywności, które wykraczają poza możliwości poziomu lokalnego, a których realizacja jest możliwa przy współpracy jednostek szczebla lokalnego, tworzących platformy dla podejmowania ponadlokalnych wspólnych, skutecznych i efektywnych przedsięwzięć.

Analiza powiązania projektu Strategii z dokumentami wyższego rzędu obejmuje trzy poziomy programowania i realizacji polityki rozwoju: międzynarodowy, krajowy i regionalny. Jej celem jest wskazanie głównych priorytetów i rekomendacji, zapisanych w tych dokumentach, które zgodnie z wspomnianymi zasadami mogą zostać uszczegółowione poprzez działania przewidywane w niniejszej Strategii. Analiza uwzględnia w szczególności następujące opracowania:

- Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju (Agenda 2030);
- Europejski Zielony Ład;
- Strategię na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju o roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku);
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030;
- Krajową Politykę Miejską 2030;
- Umowę Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności;
- Strategię Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+.

Dokumenty, poddane analizie, zawierają cele i działania, które bezpośrednio lub pośrednio mają związek z celami rozwojowymi AKO. Do najistotniejszych zagadnień w nich ujętych i bezpośrednio powiązanych z tematyką niniejszej Strategii należą:

1. konieczność kształtowania warunków dla rozwoju zrównoważonego zapewniającego dążenie do neutralności klimatycznej;
2. wzmacnianie rozwoju zapewniające wzrost gospodarczy dla sprawiedliwego i prosperującego społeczeństwa żyjącego w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce;
3. tworzenie warunków dla rozwoju społecznie wrażliwego i terytorialnie zrównoważonego, który zakłada rozwój regionów z wykorzystaniem ich potencjałów endogenicznych poprzez prowadzenie polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium.

Poziom międzynarodowy.

Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju (2015) to światowa strategia stanowiąca odpowiedź na postępujące zmiany klimatu oraz skalę przekształceń środowiska naturalnego, które stają się realnym zagrożeniem dla całego świata i jego mieszkańców. Cele Zrównoważonego Rozwoju wyznaczają szeroką perspektywę zrównoważonej, sprawiedliwej i integracyjnej przyszłości. Wskazane priorytety działań zostały uporządkowane w strukturze 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” jest zgodny z założeniami Agendy 2030 i w sposób bezpośredni odpowiada na poniżej wskazane cele, które podkreślają konieczność podjęcia pilnych działań dla stworzenia warunków zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych.

Spójność projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” z Celami Zrównoważonego Rozwoju Agendy ONZ.

Cel strategiczny „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”	Cele Zrównoważonego Rozwoju
1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność.	9. Innowacyjność, przemysł, infrastruktura. 11. Zrównoważone miasta i społeczności.
2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska.	2. Zero głodu. 6. Czysta woda i warunki sanitarne. 7. Czysta i dostępna energia 11. Zrównoważone miasta i społeczności. 12. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja. 13. Działanie w dziedzinie klimatu. 15. Życie na lądzie.
3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny.	3. Dobre zdrowie i jakość życia. 4. Dobra jakość edukacji. 10. Mniej nierówności. 11. Zrównoważone miasta i społeczności.
4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą.	9. Innowacyjność, przemysł, infrastruktura. 8. Wzrost gospodarczy i godna praca. 11. Zrównoważone miasta i społeczności.
5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.	11. Zrównoważone miasta i społeczności. 17. Partnerstwa na rzecz celów.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Poziom unijny.

Europejski Zielony Ład (2019) stanowi strategię na rzecz wzrostu, której celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce. Za priorytetowe uznano osiągnięcie do 2050 roku stanu zerowego poziomu emisji gazów cieplarnianych netto, oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużycia zasobów oraz stworzenie warunków, w których żaden mieszkaniec Europy ani żaden region nie może być defaworyzowany. Projekt „Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030” jest w pełni zgodny z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu, wpisując się zarówno w jego długookresowe priorytety jak i bieżące działania operacyjne.

Spójność projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” z Europejskim Zielonym Ładem.

Cele strategiczne „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”	Poszczególne elementy Europejskiego Zielonego Ładu
1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność.	▪ Zerowy poziom emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska.
2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska.	▪ Dostarczenie czystej, przystępnej cenowo i bezpiecznej energii. ▪ Zerowy poziom emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska. ▪ Ochrona i odbudowa ekosystemów i bioróżnorodności. ▪ Zmobilizowanie sektora przemysłu na rzecz czystej gospodarki i obiegu zamkniętego. ▪ Od pola do stołu: sprawiedliwy, zdrowy i przyjazny środowisku system żywnościowy.
4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą.	▪ Zmobilizowanie sektora przemysłu na rzecz czystej gospodarki i obiegu zamkniętego. ▪ Wspieranie badań naukowych i pobudzanie innowacji.
5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.	▪ Budowanie i remontowanie w sposób oszczędzający energię i zasoby.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Przedmiotowa zgodność zapewnia możliwość uzyskania finansowania projektów wskazanych w projekcie „Strategii rozwoju ponadlokalnego AKO do 2030” przy wykorzystaniu zasobów europejskich środków publicznych, do których dostęp w perspektywie finansowej 2021-2027 będzie warunkowany m.in. zgodnością z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu oraz zasadą DNSH (z ang. do no significant harm) - „nie czyni poważnych szkód”.

Poziom krajowy.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) (2017) jest dokumentem określającym podstawowe uwarunkowania, cele oraz kierunki rozwoju kraju w perspektywie 2030 roku. Sformułowany w dokumencie cel główny, który zakłada „tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym” jest realizowany poprzez cele szczegółowe dotyczące rozwoju gospodarczego, społecznego, a także poprawy aparatu państwowego w zakresie instytucji, włączenia społecznego i gospodarczego. „Strategia rozwoju ponadlokalnego AKO do 2030” jest w pełni zgodna z założeniami SOR.

Spójność projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” z Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku).

Cele strategiczne „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	
	Cele szczegółowe	Obszary wpływające na osiągnięcie celów SOR
1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność.	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	▪ Transport.
2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska.	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	▪ Energia. ▪ Środowisko.
3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny.	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	▪ Kapitał ludzki i społeczny.
4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą.	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	▪ Cyfryzacja.
5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.	▪ Cyfryzacja.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (2019) jest głównym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie 2030 roku, rozwinięciem postanowień SOR w filarze II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Projekt Strategii jest spójny z celem głównym KSRR, jakim jest „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym” oraz jej trzema celami szczegółowymi:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Spójność projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Cele strategiczne „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”	Cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego
1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność.	1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.
2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska.	1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.
3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny.	1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów. 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.
4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą.	1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów. 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym. 2.3. Innowacyjny rozwój regionu

	i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach. 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.
5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.	1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem. 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym. 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Krajowa Polityka Miejska 2030 (2022) to dokument, ukierunkowany na zrównoważony rozwój miast oraz miejskich obszarów funkcjonalnych, który wyznacza aktualne wyzwania oraz koordynuje polityki sektorowe odnoszące się do miast i ich obszarów funkcjonalnych. KPM 2030 uwzględnia cele i kierunki polityki rozwojowej dla obszarów miejskich zapisane w SOR oraz uszczegółowione przez KSRR. Istotną rolą dokumentu jest koordynacja polityk sektorowych, mających na celu inicjalizację oraz integrację działań podmiotów różnego szczebla na rzecz realizacji celów i wizji rozwoju MOF. Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego AKO do 2030 roku” odpowiada na wyzwania określone w KPM 2030.

Spójność projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” z Krajową Polityką Miejską.

Cele strategiczne „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”	Wyzwania Krajowej Polityki Miejskiej 2030
1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność.	VI. Zapewnienie zrównoważonego i zintegrowanego systemu mobilności miejskiej w miejskich obszarach funkcjonalnych. VII. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska.	IV. Niwelowanie negatywnych skutków zmian klimatu w miastach. V. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego w miastach.
3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny.	VIII. Poprawa dostępności mieszkaniowej. X. Zwiększenie wykorzystania potencjału społecznego.
4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną,	IX. Poprawa zdolności inwestycyjnych miast.

ponadlokalną pozycję gospodarczą.	
5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.	I. Dbłość o ład przestrzenny i estetyczny. II. Niwelowanie procesów chaotycznej suburbanizacji. III. Wzmocnienie współpracy samorządowej w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych. XI. Przyspieszenie tempa transformacji cyfrowej miast.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (2022) to dokument, który określa strategiczne kierunki programowania i ustalenia, dotyczące korzystania z funduszy europejskich w perspektywie finansowej UE 2021-2027. UP zakłada logikę programowania polityki spójności zgodną z oczekiwaniami Komisji Europejskiej oraz celami zawartymi w SOR, a także misji interwencji terytorialnej zapisanej w KSRR. Umowa Partnerstwa wskazuje, że Polska będzie realizować działania w ramach wszystkich pięciu celów polityki spójności oraz celu szczegółowego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. W dokumencie wymieniono również instrumenty terytorialne służące efektywnemu wdrażaniu środków z funduszy europejskich, wśród których wyróżniono Zintegrowane Inwestycje Terytorialne wykorzystywane do wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego oraz współpracy jednostek samorządu terytorialnego na terenie MOF. Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” wykazuje spójność z interwencją UP, zakładając realizację działań rozwojowych w ramach pięciu celów polityki oraz wykorzystanie instrumentu ZIT do wspierania OF AKO. Poniżej wykazano przedmiotowe powiązania:

Spójność projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” z Umową Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce.

Cele strategiczne „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”	Cele Polityki określone w Umowie Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce
1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność.	2. „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa”. 3. „Lepiej połączona Europa”. 5. „Europa bliższa obywatelom”.
2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę, jakości środowiska.	2. „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa”. 5. „Europa bliższa obywatelom”.
3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny.	4. „Europa o silniejszym wymiarze społecznym”. 5. „Europa bliższa obywatelom”.
4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą.	1. „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej”. 5. „Europa bliższa obywatelom”.

5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.	1. „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej”. 5. „Europa bliższa obywatelom”.
--	---

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (2022) jest dokumentem określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej w związku z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19. Środki z KPO pochodzą z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Celem głównym programu jest „odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjnej gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym”. Założenia projektu Strategii korespondują z celami szczegółowymi oraz komponentami KPO. Tym samym AKO jest przygotowana na dodatkowe wsparcie przewidywane do uruchomienia w ramach programu.

Spójność projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” z Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Cele strategiczne Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	
	Cele szczegółowe	Komponenty
1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność.	2. Zielona transformacja gospodarki oraz rozwój zielonej, inteligentnej mobilności.	E. Zielona, inteligentna mobilność.
2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska.	2. Zielona transformacja gospodarki oraz rozwój zielonej, inteligentnej mobilności.	B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności.
3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny.	3. Wzrost kapitału społecznego i jakości życia, w szczególności poprzez zapewnienie poprawy stanu zdrowia obywateli oraz wyższej jakości edukacji i umiejętności dostosowanych do potrzeb nowoczesnej gospodarki.	D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia.
4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą.	1. Jakościowy, innowacyjny rozwój gospodarki prowadzący do zwiększenia jej produktywności, uwzględniający transformację cyfrową kraju i społeczeństwa.	A. Odporność i konkurencyjność gospodarki.
5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.	1. Jakościowy, innowacyjny rozwój gospodarki prowadzący do zwiększenia jej produktywności, uwzględniający transformację cyfrową kraju i społeczeństwa.	C. Transformacja cyfrowa.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Poziom regionalny.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku (2020) jest podstawowym dokumentem określającym cele i kierunki rozwoju na terenie województwa wielkopolskiego. Działania rozwojowe zaplanowane do realizacji w ramach projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” będą przyczyniały się do osiągnięcia wyznaczonej w dokumencie wizji rozwojowej: „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa”, a także czterech celów strategicznych SRWW 2030:

1. Wzrost Gospodarczy Wielkopolski Bazujący na Wiedzy Swoich Mieszkańców.
2. Rozwój Społeczny Wielkopolski Oparty na Zasobach Materialnych i Niematerialnych Regionu.
3. Rozwój Infrastruktury z Poszanowaniem Środowiska Przyrodniczego Wielkopolski.
4. Wzrost Skuteczności Wielkopolskich Instytucji i Sprawności Zarządzania Regionem.

Spójność projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” ze „Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku”.

Cele szczegółowe „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”	Cele operacyjne SRWW 2030
1.1. Rozwój zintegrowanego transportu.	3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa.
1.2. Wsparcie przyjaznej środowisku, zrównoważonej mobilności.	2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu. 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa.
2.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacji do zmian klimatu.	3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
2.2. Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie ochrony przyrody.	3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
2.3. Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej.	3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski. 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.
2.4. Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowisku systemu zagospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym.	3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
3.1. Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach.	1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy. 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom.

3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych.	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie. 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom.
3.3. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego.	2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.
3.4. Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców.	2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.
3.5. Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie. 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu. 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług.
4.1. Zapewnienie wysokiej aktywności gospodarczej i konkurencyjności Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.
4.2. Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.
4.3. Integracja i wzmocnienie współpracy między samorządami, sektorem nauki i biznesu.	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.
4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy.	1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia.
5.1. Integracja lokalnych polityk przestrzennych, ograniczenie rozlewania się zabudowy oraz rewitalizacja miast i wsi.	4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.
5.2. Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie inteligentnych rozwiązań technologicznych.	4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług.
5.3. Wspieranie efektywnego zarządzania oraz budowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej na zewnątrz.	4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług. 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.

Źródło: Projekt „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”, Kalisz 2023.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ (2019) określa wymiar przestrzenny działań strategicznych w regionie Wielkopolski. PZPWW zawiera wskazania do działań w przestrzeni, których realizacja jest wypełnieniem zadań określonych przez SRWW 2030. PZPWW w ramach założeń odnoszących się do terytorializacji polityki rozwoju wskazuje bezpośrednio na obszar AKO, traktując ją jako MOF ośrodka regionalnego. W charakterystyce tego obszaru zwraca się uwagę, że ma on charakter dwubiegunowego układu miejskiego wraz z otaczającymi gminami, w granicach którego główne impulsy rozwojowe kształtowane są przez dwa główne ośrodki: Kalisz i Ostrów Wielkopolski, będące miastami o charakterze usługowym i przemysłowym, skupiającymi szereg funkcji wyższego rzędu, m.in. z zakresu nauki i szkolnictwa

wyższego, ochrony zdrowia, kultury, biznesu czy handlu. Stwierdza się również, że zespół miast Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego stanowi najważniejszy ośrodek gospodarczy, kulturalny, turystyczny, administracyjny czy edukacyjny na obszarze południowej Wielkopolski, a zasięg jego oddziaływania wykracza poza granice Wielkopolski. W dokumencie zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej dla AKO:

Cel 1. Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej.

Cel 2. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej.

Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.

Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego.

Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego.

Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej.

Wszystkie działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego AKO do 2030 roku” charakteryzują się pełną zgodnością z założeniami PZPWW i określonymi w dokumencie zidentyfikowanymi zasobami oraz funkcjami AKO.

Odniesienie projektu Strategii do wskazanych kluczowych opracowań na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym pozwala wysnuć wniosek o ich znacznej koherentności. Poprawność powiązań siatki celów i działań z tymi dokumentami została zachowana. Żaden z celów i kierunków działań nie stoi w sprzeczności z nadrzędnymi dokumentami, a ich materializacja na poziomie lokalnym przyczyni się pozytywnie do realizacji zakładanych celów na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym.

IV. Wnioski i rekomendacje.

Powodzenie wdrażania projektu Strategii, a co za tym idzie osiągnięcia zakładanych w niej celów uzależniony jest od wielu czynników, wśród których za kluczowe należy uznać fazę projektowania samego dokumentu oraz fazę jej realizacji.

Weryfikacji jakości realizacji pierwszej z faz służyła niniejsza ewaluacja ex-ante, natomiast ocenie wdrażania służyć będą kolejne dwie ewaluacje: mid-term i ex-post.

Wewnętrzny proces ewaluacji ex-ante został przeprowadzony dla projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku” po zakończeniu etapu konsultacji społecznych dokumentu i jego opiniowaniu, przez wszystkich jej interesariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem tych wymienionych w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Przygotowany projekt Strategii nie zawiera uchybień proceduralnych pod względem formalnym, merytorycznym i metodycznym jest zgodny z przepisami prawa, wymaganiami jakie są stawiane przed dokumentami planistycznymi służącymi określeniu polityki rozwojowej w układach ponadlokalnych.

Jak już wspomniano, proces ewaluacji ex-ante przeprowadzony został wewnętrznie, zasobami kadrowymi Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska, będącego, ze względu na znajomość całego procesu przygotowania oraz logiki tego dokumentu odpowiedzialnym za jego przygotowanie. Istotna rola przypadła również w udziale członkom Zespołu roboczego ds. Strategii, którzy uczestniczyli w procesie, w tym w opiniowaniu projektu Strategii wraz z załącznikami oraz Raportu strategiczno-diagnostycznego – „Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej AKO”.

Poniżej, w zwięzły sposób, podsumowane zostały spostrzeżenia i rekomendacje z przeprowadzonej ewaluacji.

1. Raport strategiczno-diagnostyczny – „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej AKO” został przygotowany prawidłowo. Materiał znajdujący się w Raporcie jest wynikiem zastosowanego szerokiego wachlarza narzędzi analitycznych, począwszy zarówno od analizy ilościowej opartej na danych statystycznych pochodzących ze statystyki publicznej i danych samorządów lokalnych, jak również uzupełnienie tego obrazu ilościowego o analizy jakościowe i badania ankietowe, stanowiły możliwość swobodnego formułowania wniosków i opinii poszczególnych użytkowników obszaru AKO. W toku prac zastosowano również szerokie podejście partycypacji społecznej przy zastosowaniu modelu ekspercko-partycypacyjnego. Tak przygotowany materiał stanowi rzetelną podstawę dla projektu Strategii.
2. Przedstawiony projekt Strategii jest spójny i oparty na analizie wewnętrznej oraz uwarunkowaniach zewnętrznych.
3. W dokumencie uwzględnione zostały, po uprzedniej analizie i rozpatrzeniu, uwagi, wnioski, opinie i rekomendacje uzyskane podczas warsztatów, paneli obywatelskich, badań, konsultacji społecznych, oraz z konsultacji z przygotowanej prognozy oddziaływania na środowisko, co wzmocniło wartość merytoryczną dokumentu.
4. Projekt Strategii charakteryzuje się wysoką spójnością wewnętrzną i trafnością. Struktura dokumentu przedstawia sensowną całość, w którym:
 - a) wspólnie z szerokim gronem interesariuszy wytyczono kierunki rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej w horyzoncie czasowym do roku 2030;
 - b) potwierdzono spójność celu głównego - wizji rozwoju OF AKO z celami strategicznymi, celami szczegółowymi i głównymi kierunkami działań;

- c) wykazano właściwe powiązania w zakresie zdiagnozowanych problemów, potencjałów i wyzwań rozwojowych do celów strategicznych, celów szczegółowych i głównych kierunków działań, które służyć mają ich wykorzystaniu oraz niwelowaniu ewentualnych ryzyk i ich negatywnego wpływu;
 - d) za prawidłowy i właściwy uznaje się również system dobranych wskaźników produktów i rezultatów realizacji Strategii oraz ich wartości docelowych, co świadczy o realności zaplanowanych działań, mających wpływ na osiągnięcie wyznaczonych celów strategicznych.
5. Jako właściwy i potencjalnie skuteczny uznano również przyjęty system wdrażania, realizacji i monitoringu projektu Strategii.
 6. Pozytywnie odniesiono się do potencjalnej efektywności instrumentów dobranych do realizacji Strategii oraz jej źródeł finansowania i ram finansowych.
 7. Wykazano także zgodność projektu Strategii z najbardziej istotnymi dokumentami strategicznymi wyższego rzędu na szczeblu międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym.
 8. W ramach zaleceń i rekomendacji wskazuje się na:
 - a) dokonanie uzgodnień dokumentu z Instytucją Zarządzającą FEW 2021+ oraz Ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego, celem dopełnienia procedury opiniowania;
 - b) uzgodnienie z potencjalnymi Beneficjentami i przygotowanie ostatecznej listy projektów zintegrowanych, będącą załącznikiem do projektu Strategii;
 - c) bieżące monitorowanie czynników zewnętrznych (w tym źródeł finansowania) i ich wpływu na przyjęte założenia i kierunki działań;
 9. Biorąc pod uwagę fakt, iż opracowany projekt Strategii ma pełnić jednocześnie funkcje Strategii ZIT, należy po przyjęciu projektu Strategii wzmacniać współpracę pomiędzy Biurem SAKO a JST i Uniwersytetem Kaliskim im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, jak również niezwłocznie uruchomić przy Biurze SAKO Biuro Danych i Analiz.

Przeprowadzone badanie ewaluacyjne ex-ante daje podstawy do stwierdzenia, iż oceniany projekt „**Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku**” został przygotowany zgodnie ze standardami tworzenia dokumentów strategicznych. Ponadto projekt - Strategii trafnie i spójnie określa ramy polityki rozwoju Obszaru Funkcjonalnego AKO w perspektywie 2030 roku, a jej skuteczne wdrożenie umożliwi efektywne wykonanie zaplanowanych działań i osiągnięcie zakładanych rezultatów.

**BIURO STOWARZYSZENIA
AGLOMERACJA KALISKO-OSTROWSKA**

**biuro@sako-info.pl
www.sako-info.pl**